

**ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ & Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

- A.1** Σωστό   **A.2** Λάθος   **A.3** Σωστό   **A.4** Σωστό   **A.5** Λάθος
A.6   δ
A.7   β

ΘΕΜΑ Β

B.1 σελίδα 22 σχολικού βιβλίου

Σε πολύ παλαιότερες εποχές κάθε νοικοκυριό ήταν αναγκασμένο να παράγει σχεδόν όλα τα προϊόντα που του ήταν απαραίτητα. Οι ανταλλαγές προϊόντων μεταξύ νοικοκυριών ήταν πολύ περιορισμένες. Στη σύγχρονη εποχή κάθε άτομο συνήθως απασχολείται στην παραγωγή ενός μόνο προϊόντος (ή ακόμη και ενός μέρους κάποιου προϊόντος), ενώ ταυτόχρονα καταναλώνει πολλά προϊόντα, στην παραγωγή των οποίων δε συμμετέχει. Το φαινόμενο αυτό ονομάζουμε καταμερισμό έργων ή της εργασίας. Παράλληλα όμως με τον καταμερισμό των έργων αναπτύσσονται και οι ανταλλαγές προϊόντων μεταξύ των ατόμων, γιατί διαφορετικά δε θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν οι διάφορες ανάγκες τους. Όπως θα δούμε πιο κάτω, οι ανταλλαγές γίνονται με τη μεσολάβηση του χρήματος.

Ο καταμερισμός των έργων έχει τεράστια σημασία για τη σημερινή οργάνωση της παραγωγής. Χωρίς καταμερισμό, ο τεράστιος πλούτος των σημερινών οικονομιών δε θα ήταν δυνατό να δημιουργηθεί. Τα πλεονεκτήματά του είναι τα εξής:

- (i) Κάθε άτομο μπορεί να απασχοληθεί εκεί όπου μπορεί να αποδώσει περισσότερο αντί να κάνει ταυτόχρονα και δουλειές στις οποίες δεν είναι αποδοτικό.
- (ii) Όταν ένα άτομο ασχολείται με μία μόνο εργασία, αναπτύσσει σιγά σιγά μεγάλη δεξιοτεχνία και ικανότητα στην εργασία αυτή και αυξάνει την απόδοσή του.
- (iii) Η μεγάλη εξειδίκευση οδηγεί και σε διάφορες βελτιώσεις του τρόπου με τον οποίο γίνεται η παραγωγή, δηλαδή σε διάφορες εφευρέσεις, και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής.

Βέβαια η μεγάλη εξειδίκευση των ανθρώπων σε μία δραστηριότητα που συχνά είναι πολύ περιορισμένη, μετατρέπει την εργασία σε ανιαρή απασχόληση. Π.χ. ένας εργάτης που κάνει κάθε μέρα την ίδια δουλειά και σε πολλές περιπτώσεις τις ίδιες κινήσεις, είναι φυσικό να κουράζεται από τη ρουτίνα της δουλειάς. Αυτό είναι ένα σοβαρό μειονέκτημα του καταμερισμού των έργων.

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1 σελίδα 152 σχολικού βιβλίου

Μέσο συναλλαγής

Κύρια λειτουργία του χρήματος είναι η χρησιμοποίησή του ως μέσου συναλλαγής. Σε αυτή τη λειτουργία οφείλονται ο μεγάλος καταμερισμός των έργων και η ανάπτυξη του εμπορίου.

Γ.2 σελίδα 152 σχολικού βιβλίου

Μονάδα μέτρησης αξίας

Η ζήτηση και η προσφορά διαμορφώνουν στην αγορά την τιμή ενός αγαθού σε χρηματικές μονάδες. Έτσι η αξία κάθε προϊόντος εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες. Για παράδειγμα, η αξία ενός μολυβιού είναι 0,5 ευρώ, ενός τετραδίου 2 ευρώ κτλ., το ευρώ, δηλαδή, γίνεται το μέτρο της **απόλυτης αξίας των αγαθών**. Μπορούμε επίσης με το χρήμα να προσδιορίσουμε την αξία ενός αγαθού σε σχέση με την αξία ενός άλλου, δηλαδή τη **σχετική αξία** των αγαθών. Στο παράδειγμά μας η σχετική αξία ενός τετραδίου είναι 4 μολύβια ($4 \times 0,5 = 2$).

Γ.3 σελίδα 152 σχολικού βιβλίου

Μέσο διατήρησης αξιών

Εφόσον το χρήμα είναι μέτρο της απόλυτης αξίας των αγαθών, ο κάτοχος χρήματος μπορεί να διαθέτει τμηματικά μέρος των χρημάτων του για την αγορά αγαθών. Παράδειγμα: Έστω ένας παραγωγός σιταριού σε μια οικονομία που δε χρησιμοποιεί χρήμα. Ο παραγωγός είναι υποχρεωμένος να διατηρεί σε αποθήκες την ετήσια παραγωγή σιταριού και να τη διαθέτει τμηματικά, ανταλλάσσοντάς την με άλλα αγαθά που έχει ανάγκη. Αν όμως γινόταν χρήση του χρήματος, ο ίδιος παραγωγός θα είχε τη δυνατότητα να πουλήσει ολόκληρη σοδιά του και να εισπράξει την αξία της σε χρήμα, το οποίο θα μπορούσε να δαπανά τμηματικά σε διαφορετικές χρονικές στιγμές για τις ανάγκες του. Έτσι το χρήμα γίνεται και μέσο διατήρησης αξιών.

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1

Στάδια παραγωγής	Προϊόν Χ		Προϊόν Ψ	
	Αξία πώλησης σε ευρώ	Προστιθέμενη αξία σε ευρώ	Αξία πώλησης σε ευρώ	Προστιθέμενη αξία σε ευρώ
Στάδιο 1 ^ο	500	500	2.000	2.000
Στάδιο 2 ^ο	1.500	1.000	3.000	1.000
Στάδιο 3 ^ο	3.000	1.500	4.500	1.500
Στάδιο 4 ^ο	4.000	1.000	6.000	1.500
Στάδιο 5 ^ο	6.000	2.000	8.700	2.700
Σύνολο		6.000		8.700

Για το προϊόν X:

1^ο στάδιο : Προστιθέμενη αξία = Αξία πώλησης = **500** ευρώ

2^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 500 + 1.000 = **1.500** ευρώ

3^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 1.500 + 1.500 = **3.000** ευρώ

4^ο στάδιο : Προστιθέμενη αξία = 4.000 – 3.000 = **1.000** ευρώ

5^ο στάδιο : Προστιθέμενη αξία = 6.000 – 4.000 = **2.000** ευρώ

Για το προϊόν Ψ:

1^ο στάδιο : Αξία πώλησης = Προστιθέμενη αξία = **2.000** ευρώ

2^ο στάδιο : Προστιθέμενη αξία = 3.000 – 2.000 = **1.000** ευρώ

3^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 3.000 + 1.500 = **4.500** ευρώ

4^ο στάδιο : Προστιθέμενη αξία = 6.000 – 4.500 = **1.500** ευρώ

5^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 6.000 + 2.700 = **8.700** ευρώ

Δ.2 Το Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές είναι : 6.000 + 8.700 = **14.700** ευρώ

Δ.3 Δ.Τ.₂₀₁₅ (%) = $100 + \frac{5}{100} \cdot 100 = 105\%$

Πραγματικό Α.Ε.Π. = $\frac{\text{Α.Ε.Π. σε τρέχουσες}}{\text{Δείκτης τιμών}} \cdot 100\% = \frac{14.700}{105} \cdot 100\% = \mathbf{14.000}$ ευρώ

Δ.4 Κατά κεφαλήν πραγματικό Α.Ε.Π. = $\frac{\text{Πραγματικό Α.Ε.Π.}}{\text{Πληθυσμός}} = \frac{14.000}{7.000} = \mathbf{2}$ ευρώ / άτομο